

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (neljas koda laiendatud koosseisus)

6. oktoober 2005*

Liidetud kohtuasjades T-22/02 ja T-23/02,

Sumitomo Chemical Co. Ltd, asukoht Tokyo (Jaapan),

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, asukoht Osaka (Jaapan),

esindajad: advokaat M. Klusmann, ja *solicitor* V. Turner,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: L. Pignataro-Nolin ja A. Whelan,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

mille esemeks on nõuded tühistada komisjoni 21. novembri 2001. aasta otsus 2003/2/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/37.512 — Vitamiinid) (EÜT 2003, L 6, lk 1), hagejaid puudutavas osas,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(neljas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees H. Legal, kohtunikud P. Lindh, P. Mengozzi, I. Wyszniowska-Białicka ja V. Vapalas,

kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. novembri 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

- ¹ 21. novembri 2001. aasta otsuse 2003/2/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/37.512 — Vitamiinid) (EÜT 2003, L 6, lk 1, edaspidi „otsus“), artiklis 1 tuvastas komisjon, et mitu ettevõtjat on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja Euroopa Majandusühenduse lepingu (EMP)

artikli 53 lõiget 1, osaledes reas erinevates kartellides, mis mõjutavad kahteteist erinevat vitamiinitoodete, st A-, E-, B1-, B2-, B5- ja B6-vitamiinide, foolhappe, C-, D3- ja H-vitamiinide, beetakaroteeni ja karotinoidide turgu. Otsuse 2. põhjendusest tuleneb eelkõige, et nende kartellide raames määrasid asjaomased ettevõtjad kindlaks erinevate toodete hinnad, jagasid omavahel müügikvoodid, leppisid ühiselt kokku hinnatõusus ja viisid selle ellu, avaldasid hinna vastavalt nende kokkulepetele, müüsid tooteid kokkulepitud hindadega, käivitasid kokkulepetest kinnipidamise järelevalve- ja kontrollimehhanismi ning osalesid korrapäraste kohtumiste süsteemis, et oma plaane rakendada.

- 2 Nende ettevõtjate hulgas on eelkõige Jaapani ettevõtjad Sumitomo Chemical Co. Ltd (edaspidi „Sumitomo”) ja Sumika Fine Chemicals Co. Ltd (edaspidi „Sumika”), kes on võetud vastutusele rikkumiste eest vastavalt ühenduse ja EMP H-vitamiini (samuti tuntud kui biotiin) ja foolhappe turgudel (otsuse artikli 1 lõike 1 punktid j ja k).
- 3 Otsuse artikli 1 lõike 2 punktides k ja l leidis komisjon, et rikkumised, milles Sumitomo ja Sumika osalesid, kestsid vastavalt oktoobrist 1991 kuni aprillini 1994.
- 4 Otsuse artiklis 2 kohustati tuvastatud rikkumiste eest vastutusele võetud ettevõtjaid lõpetama rikkumised viivitamatult osas, milles nad seda veel teinud ei olnud, ja hoiduma edaspidi sellistest rikkuvatest tegudest ning mis tahes meetmetest, millel on identne või samaväärne mõju.

- 5 Kuigi komisjon määras trahvid rikkumiste eest A-, E-, B2-, B5-, C- ja D3-vitamiinide, beetakaroteeni ja karotinoidide turgudel, ei määranud ta trahve rikkumiste eest B1-, B6- ja H-vitamiinide ja foolhappe turgudel (otsuse artikkel 3).

- 6 Otsuse 645.–649. põhjendusest tuleneb, et tuvastatud rikkumised lõppesid viimati nimetatud turgudel rohkem kui viis aastat enne seda, kui komisjon oma uurimist alustas, ja et selles osas tuleb nende rikkumiste suhtes kohaldada nõukogu 26. novembri 1974. aasta määruse (EMÜ) nr 2988/74 Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieeskirjades ettenähtud menetluste ja sundtäitmise rakendamise aegumistähtaegade kohta (EÜT L 319, lk 1; ELT eriväljaanne 07/01, lk 61) artiklit 1.

- 7 Seega ei määratud eelkõige Sumitomole ja Sumikale trahve.

- 8 Otsusest (650. põhjendus) tuleneb samuti, et need kaks ettevõtjat väitsid vastuses vastuväiteteatisele, et kuna rikkumised, milles nad väidetavalt osalesid, on aegunud, ei saa komisjon nende suhtes enam otsust teha.

- 9 Komisjon lükkas otsuses (651. põhjendus) selle argumentatsiooni tagasi, leides, et „[a]egumist puudutavad normid käsitlevad üksnes trahvide või sanktsioonide kohaldamist” ja et „need ei mõjuta komisjoni õigust kartelle puudutavaid juhtumeid uurida ja vajadusel keelavaid otsuseid vastu võtta”.

Menetlus ja poolte nõuded

- 10 Sumitomo ja Sumika esitasid käesolevad hagid eraldi avaldustega, mis saabusid Esimese Astme Kohtu kantseleisse 7. veebruaril 2002 ning mis registreeriti vastavalt numbrite T-22/02 ja T-23/02 all.

- 11 Esimese Astme Kohtu esimese koja esimehe 30. aprilli 2004. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-22/02 ja T-23/02 seotuse tõttu suulise menetluse ja lõpliku kohtuotsuse huvides vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklile 50.

- 12 Kohaldades Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklit 14, võttes arvesse esimese koja ettepanekut ja olles ära kuulanud menetluspooled vastavalt kodukorra artiklile 51, otsustas Esimese Astme Kohus suunata kohtuasja laiendatud kojale.

- 13 Kuna Esimese Astme Kohtu kodade koosseisu muudeti ja ettekandja-kohtunik määrati neljandasse kotta, määrati käesolevad kohtuasjad neljandale, laiendatud kojale.

- 14 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (neljas koda laiendatud koosseisus) avada suulise menetluse.

- 15 Poolte kohtukõned ja nende vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele kuulati ära 18. septembril 2004 toimunud kohtuistungil.
- 16 Kohtuasjas T-22/02 palub Sumitomo Esimese Astme Kohtul tühistada otsus teda puudutavas osas ja mõista kohtukulud välja kostjalt.
- 17 Kohtuasjas T-23/02 palub Sumika Esimese Astme Kohtul tühistada otsus teda puudutavas osas ja mõista kohtukulud välja kostjalt.
- 18 Kummaski liidetud kohtuasjas palub komisjon Esimese Astme Kohtul jätta hagi rahuldamata ja mõista kohtukulud välja hagejalt.

Tühistamisnõuded

- 19 Hagejad esitavad oma hagide toetuseks kaks väidet, mis tulenevad vastavalt komisjonil oleva rikkumiste tuvastamise õiguse aegumisest ja komisjoni pädevuse puudumisest.

1. Esimene väide, mis tuleneb komisjonil oleva rikkumiste tuvastamise õiguse aegumisest

- 20 Hagejad leiavad, et komisjon ei saanud antud asjas nende suhtes võtta vastu keelavat otsust, kuna ta oli oma õiguse esiteks määruse nr 2988/74 artiklis 1 sätestatud aegumistähtaaja lõppemisest ja teiseks ühenduse õiguse teatud üldpõhimõtetest lähtuvalt kaotanud.

Esimene osa: määruse nr 2988/74 kohaldamine

Poolte argumendid

- 21 Hagejad märgivad, et komisjoni trahvide või sanktsioonide määramise õigusel ühenduse konkurentsioiguse rikkumise eest on määruse nr 2988/74 artikli 1 kohaselt viie aasta pikkune aegumistähtaeg ja et komisjon on ise tunnistanud, et see aegumistähtaeg oli hagejate osas lõppenud.
- 22 Nad leiavad, et sellist formaalset keelavat otsust nagu see, mis antud asjas nende suhtes vastu võeti, tuleb käsitleda „sanktsioonina” nimetatud artikli tähenduses, sest sellest tuleneb vähemalt kolme liiki karistuslikke mõjusid.
- 23 Esiteks annab väidetava ülemaailmse kartelli raames toime pandud konkurentsioiguse rikkumist tuvastav otsus aluse muudeks uurimismenetlusteks erinevate aegumist puudutavate normidega liikmesriikides ja isegi teistes maades; komisjoni sedastused võivad mõjutada uurimismenetlust, mis toovad hagejatele kaasa

vähemalt suurte kulutuste kandmise enda kaitse tagamisel. Teiseks võiksid kolmandad isikud tsiviilvastutuse alusel esitada nõuded hagejate vastu siseriiklikele kohtutele, et nõuda otsusele tuginedes kahju hüvitamist ja intresside tasumist. Kolmandaks tekitab otsus hagejate mainele tõsist kahju samamoodi nagu kolmandate isikute tsiviilhagidest tulenev negatiivne reklaam.

24 Hagejad märgivad, et määruse nr 2988/74 eesmärk on vastavalt selle preambulile aegumispõhimõtte tarvitusele võtmine õiguskindluse huvides nii trahvide kui ka muude sanktsioonide suhtes. Määrusega nr 2988/74 ette nähtud aegumistähtaja kehtestamise mõte antud õigussüsteemis on tagada, et õigussüsteemi tõrgeteta toimimise huvides ei menetletaks pikka aega tagasi toime pandud rikkumisi ega määrataks nende eest karistusi. Õiguskindlus, õiglus ja tõhus haldus nõuavad, et haldusorgan kasutaks oma ressursse ja maksumaksja raha kehtivate rikkumiste, mitte möödunud rikkumiste menetlemiseks. Seega ei peaks teatud hetkest alates saama ettevõtjatele määrata trahve ega ka võtta nende suhtes vastu rikkumist tuvastavat otsust koos sellest tulenevate karistuslike mõjudega.

25 Sellest tuleneb, et vastavalt määrusele nr 2988/74 komisjon mitte üksnes ei saa hagejatele trahve määrata, vaid ta ei saa ka nende suhtes vastu võtta rikkumist tuvastavat keelavat otsust.

26 Kostja väidab, et määruse nr 2988/74 artiklit 1, arvestades selle konteksti ja määruse ettevalmistavate tööde raamistikku, ei saa tõlgendada selliselt, et seda kohaldatakse muudele trahvidele või sanktsioonidele kui sama määruse preambulis viidatud õigusaktides sätestatud rangelt rahalise iseloomuga karistustele. Nimetatud artikkel kasutab termineid „trahvid” ja „sanktsioonid” just selleks, et sama

aegumiskorda kohaldada kõikide rahaliste sanktsioonide suhtes, mis mainitud määruses kas nime „trahv” või „sanktsioon” all välja on toodud. Komisjoni esitatud esialgne määruse ettepanek ja sellele järgnenud kaks muudetud ettepanekut, milles kasutati kaheosalist terminit „trahvid (sanktsioonid)”, näitasid hästi, et neid kahte terminit kasutati sünonüümidena. Majandus- ja sotsiaalkomitee (nüüdsest Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee; edaspidi „EMSK”) 29. juuni 1972. aasta arvamuse esimene lause („Määruse ettepanek puudutab üksnes õigust määrata ja sisse nõuda trahve EMÜ asutamislepingu transpordi- ja konkurentsioiguse valdkonna sätete rikkumise eest”) näitab omakorda, et nimetatud komitee on määruse ettepanekut mõistnud selliselt, et see viitab eranditult trahvidele laias tähenduses, mis hõlmab ka karistusmaksleid.

27 Igal juhul leiab kostja, et kolmanda riigi konkurentsiameti määratud mis tahes sanktsiooni ega siseriikliku kohtu otsust kahju hüvitamise kohta ei saa mingil juhul käsitleda komisjoni määratud sanktsioonina. Lisaks sellele kujutab mainele tekitatav kahju äärmisel juhul endast otsuse vastuvõtmise kaudset tagajärge ja seda ei saa pidada sanktsiooniks. Kõigele lisaks on hagejad segi ajanud rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmise ja avaldamise. Üksnes otsuse avaldamine võib tekitada potentsiaalset ohtu adressaadi huvidele, kujutamata endast siiski sanktsiooni.

28 Hagejad väidavad repliigis, et kui määruse nr 2988/74 alusel puudub komisjonil õigus kohustada ettevõtjaid lõpetama tuvastatud rikkumine ja määrata rikkumise puhul trahve ja karistusmaksleid, siis tuleneb sellest tingimata, et tal ei ole ka tuletatud pädevust tuvastada asjaomast rikkumist (Euroopa Kohtu 2. märtsi 1983. aasta otsus kohtuasjas 7/82: GVL v. komisjon, EKL 1983, lk 483, punkt 23).

29 Hagejad märgivad, et kui Euroopa Kohus tõlgendab ühenduse õigust, tugineb ta sõnade ilmsele tähendusele õiguslikus kontekstis, meetme eesmärgile ja üksnes

alternatiivse võimalusena ettevalmistavatele töödele (kohtujurist A. Tizzano ettepanek 4. oktoobri 2001. aasta Euroopa Kohtu otsuse ettevalmistamisel kohtuasjas C-133/00: Bowden jt, EKL 2001, lk I-7031, I-7033, kohtujuristi ettepaneku punktid 28–30). Ettevalmistavad tööd ei väljenda iseenesest määruse autorite selget kavatsust (Esimese Astme Kohtu 25. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-102/96: Gencor v. komisjon, EKL 1999, lk II-753, punktid 128 ja 129). Seega ei ole antud asjas oluline mitte see, kuidas EMSK määruse ettepanekut mõistis, vaid määruse lõpliku teksti enda sõnad.

30 Määruse nr 2988/74 artikli 1 sõnastus on selge ja ühemõtteline. Pole kahtlustki, et oma karistusliku mõju ja klassikalise karistava eesmärgi tõttu kujutab rikkumist tuvastav otsus endast tööpoolest sanktsiooni nimetatud artikli tähenduses. Kostja ise on seda kinnitanud, tunnistades, et ta võttis otsuse vastu „eeskujuliku käitumise julgustamise” ja „teo kordumise ärahoidmise” eesmärgil, mis on kaks eesmärki, mis hagejate arvamuse kohaselt vastavad iga sanktsiooni klassikalisele eesmärgile. Hagejad rõhutavad esiteks, et kohtujurist Reischl'i ettepanekust eespool viidatud kohtuotsuse GVL v. komisjon ettevalmistamisel (ettepaneku punktid 510 ja 516) tuleneb, et kostja tunnistas selle kohtuotsuse aluseks olnud asjas, et rikkumist tuvastav otsus tekitab Ametlikes Teadaannetes avaldamisega ka sanktsiooni mõju, ja teiseks, et Euroopa Kohus omistas oma 15. juuli 1970. aasta otsuses kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma v. komisjon (EKL 1970, lk 661, punkt 104) otsuse avaldamisele täiendava sanktsiooni mõju.

31 Hagejad rõhutavad eelkõige asjaolu, et liikmesriigi või kolmanda riigi kohus võib kasutada komisjoni sedastusi kui „esmapilgul usutavat tõendit”, mida on hagejatel väga raske ümber lükata, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikides. Selles osas tsiteerivad hagejad Austraalia, Ameerika Ühendriikide ja Kanada kohtuorganite otsuseid ning Euroopa Kohtu 14. detsembri 2000. aasta otsust kohtuasjas C-344/98: Masterfood ja HB (EKL 2000, lk I-11369, punktid 49–52). Nad märgivad, et kostja tunnistab oma vastustes vaikimisi sellise võimaluse olemasolu osas, milles ta teisele

väitele vastamise raames viitab „huvile võimaldada kahju kannatanud pooltel pöörduda siseriiklikesse tsiviilkohtutesse” kui õigustatud huvile, mis annab talle õiguse võtta vastu rikkumist tuvastav otsus (vt allpool punkt 122).

- 32 Hagejad lisavad, et ka õiguslik kontekst ei sea kahtluse alla määruse nr 2988/74 kohaldatavust rikkumist tuvastavatele otsustele. Nad märgivad, et termini „sanktsioon” kasutamist määruse artiklis 1 ei selgita — nagu seda väidab kostja — vajadus kohaldada erinevalt nimetatud rahalistele karistustele ühist aegumiskorda. Termin „trahvid” hõlmab selgelt ka rahalist sanktsiooni, mis on ette nähtud nõukogu 27. juuni 1960. aasta määruses nr 11 veohindade ja veotingimustega seotud diskrimineerimise kaotamise kohta Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 79 lõike 3 rakendamisel (EÜT 1960, 52, lk 1121).
- 33 Kostja vaidlustab vastuses repliigile argumendi, milles hagejad tuginevad eespool viidatud kohtuotsusele GVL v. komisjon, täpsustades eelkõige, et selles otsuses ei kinnitanud Euroopa Kohus, et tuletatud pädevus võtta vastu rikkumisi tuvastavaid otsuseid tuleneb otseselt õigusaktidega selgelt antud õigusest nõuda rikkumiste lõpetamist ja määrata trahve, vaid et kõikide nende õiguste ühiseks aluseks on EÜ artiklid 83 ja 85. Lisaks sellele kummutab kostja hagejate tõlgenduse eespool viidatud kohtuotsusest ACF Chemiefarma v. komisjon.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 34 Esiteks tuleb rõhutada, et komisjon vastutab ühenduse konkurentsioiguse toimimise ja poliitilise suuna eest. Sellest tuleneb, et EÜ artikli 85 lõige 1, mis selles valdkonnas kujutab endast komisjonile EÜ artikliga 211 usaldatud üldise järelevalve ülesande

spetsiifilist ilmingut, on määranud talle ülesande kindlustada EÜ artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete rakendamine, ja et EÜ artikli 83 alusel vastu võetud sätted on andnud talle laiendatud õigused (Euroopa Kohtu 28. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-234/89: *Delimitis*, EKL 1991, lk I-935, punkt 44, ja eespool viidatud kohtuotsus *Masterfoods* ja *HB*, punkt 46; Esimese Astme Kohtu 18. septembri 1992. aasta otsus kohtuasjas T-24/90: *Automec v. komisjon*, EKL 1992, lk II-2223, punktid 73 ja 74).

35 Antud asjas *ratione temporis* kohaldatava nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrusega nr 17 esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204) komisjonile antud õiguste eesmärk on seega võimaldada tal täita EÜ artikliga 85 talle usaldatud ülesannet kindlustada konkurentsieeskirjade järgimine ühisturul (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: *Aalborg Portland jt v. komisjon*, EKL 2004, lk I-123, punkt 54, ja Esimese Astme Kohtu 20. veebruari 2001. aasta otsus kohtuasjas T-112/98: *Mannesmannröhren-Werke v. komisjon*, EKL 2001, lk II-729, punktid 61 ja 66). Eeltoodu on kooskõlas üldise huviga vältida konkurentsivastast tegevust ja kokkuleppeid, neid avastada ning nende eest ka sanktsioone määrata (eespool viidatud kohtuotsus *Aalborg Portland jt v. komisjon*, punkt 54).

36 Nii ongi määrus nr 17 andnud komisjonile õiguse kohustada ettevõtjaid lõpetama tuvastatud rikkumine ja määrata rikkumise korral trahve ja karistumakseid. Õigus võtta selles osas vastu otsuseid sisaldab tingimata õigust tuvastada asjaomast rikkumist (eespool viidatud kohtuotsus *GVL v. komisjon*, punkt 23).

37 Rikkumise lõpetamine enne komisjoni otsuse vastuvõtmist ei kujuta endast sellisena asjaolu, mis takistaks komisjonil teostada oma õigust tuvastada konkurentsieeskirjade rikkumine ja selle eest sanktsioon määrata. Selles osas on Euroopa Kohus juba leidnud esiteks, et komisjoni õigust määrata sanktsioone ei mõjuta mingil määral

asjaolu, et rikkumist kujutav tegevus ja kahjulik mõju on lõppenud (eespool viidatud kohtuotsus ACF Chemiefarma v. komisjon, punkt 175), ja teiseks, et komisjon võib asjaomase ettevõtja juba lõpetatud rikkumist tuvastava otsuse vastu võtta siiski tingimusel, et institutsioonil on selleks õigustatud huvi (eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon, punkt 24).

38 Antud asjas piirdus komisjon otsuse hagejaid puudutavas osas sedastusega, et nad on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõiget 1, osaledes kokkulepetes, mis mõjutasid vastavalt ühenduse ja EMP H-vitamiini turgu (Sumitomo, oktoobrist 1991 kuni aprillini 1994) ja foolhappe turgu (Sumika, jaanuarist 1991 kuni juunini 1994), ja ettekirjutusega hoiduda nende tegude või selle tegevuse kordamisest või identse või samaväärse eesmärgi või mõjuga mis tahes meetme võtmisest. Seevastu ei määranud komisjon hagejatele trahve, kuna nad olid oma osalemise nimetatud kokkulepetes lõpetanud rohkem kui viis aastat enne komisjoni uurimise algust, mis tähendab seda, et määruse nr 2988/74 artikli 1 kohaselt oli institutsiooni trahvi määramise õigus aegunud.

39 Hagejad heidavad oma esimese väite esimese osaga komisjonile sisuliselt ette viimati mainitud artikli rikkumist, kuna selles sätestatud aegumine hõlmab nende arvates ka õigust antud asjas rikkumist tuvastada. Nad rõhutavad eelkõige ühelt poolt, et rikkumist tuvastav otsus kuulub mõiste „sanktsioonid” alla, mida komisjon ei saa määrata, kui asjaomase sättega ette nähtud aegumistähtaeg on möödunud, ja teiselt poolt, et komisjoni trahvi määramise õiguse lõppemine aegumise tõttu tähendab ilmtingimata seda, et tuletatud pädevus tuvastada rikkumist lõpeb.

40 Seega on oluline esiteks kindlaks teha, kas — nagu väidavad hagejad — määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 sätestatud aegumist kohaldatakse komisjoni õigusele tuvastada EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumist.

41 Määruse nr 2988/74 artikli 1 lõige 1 sätestab, et „[k]omisjoni õigusele määrata trahve ja sanktsioone Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieskirjade rikkumise korral kohaldatakse järgmisi aegumistähtaegu:

a) kolm aastat ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste taotlusi või teatisi, infonõudeid või uurimistegevust käsitlevate sätete rikkumise korral;

b) viis aastat kõigi muude rikkumiste korral”.

42 Selle sätte grammatilise tõlgendamise raames tuleb arvesse võtta asjaolu, et ühenduse õigusaktid on koostatud erinevates keeltes ja et kõik keeleversioonid on autentsed; ühenduse õigusnormi tõlgendamine eeldab seega keeleversioonide võrdlust (Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1982. aasta otsus kohtuasjas 283/81: CILFIT, EKL 1982, lk 3415, punkt 18).

43 Selles osas tuleb esile tuua, et määruse nr 2988/74 artikli 1 lõike 1 sõnastus märgib peaaegu kõigis selle keeleversioonides, et aegumist kohaldatakse komisjoni trahvide või sanktsioonide määramise õigusele. Mitte ükski keeleversioon ei viita faktide, rikkumiste või komisjoni rikkumiste tuvastamise õiguse aegumisele. Seetõttu tuleb peatuda nimetatud sättes termini „trahvid” kõrval esineva termini „sanktsioonid” ulatusel, et kindlaks teha, kas — nagu seda väidavad hagejad — see termin hõlmab ka rikkumist tuvastavat otsust.

- 44 Kui enamikes keeleversioonides võib sellel terminil üksi vaadelduna olla laiem ulatus kui terminil „trahvid”, mis kirjeldab üksnes rahalise iseloomuga karistusi, esineb keeleversioone (st soome ja rootsi keeles), kus see termin kirjeldab, nagu sellele eelnev termin „trahvid”, tingimata rahalisi karistusi.
- 45 Mõnevõrra vastuolulised tõlgenduselemendid kerkivad esile ka siis, kui võtta arvesse artikli 1 pealkirja. Määruse nr 2988/74 teatud keeleversioonides viitab see pealkiri „hagi” või „menetluste” aegumisele, mis võib viia arusaamani, et asjaomase sättega ettenähtud aegumise ulatus ületab pelka õigust rikkumiste eest sanktsioonide määrata, nii et see katab isegi hagi esitamise või menetluse alustamise võimaluse, mille eesmärk on lihtsalt rikkumise tõendamine. Teistes versioonides sisaldab pealkiri sõna „poursuites” (prantsuskeelne versioon) või sõna „vervolging” (hollandikeelne versioon), mis toob vastupidiselt terminitele „hagi” ja „menetlus” selgelt esile mõtte karistuslikust eesmärgist. Taanikeelses versioonis viitab pealkiri „majanduslike sanktsioonide” määramise õiguse aegumisele.
- 46 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb asjaomast sätet, juhul kui ühenduse õigusnormide ühetaolise tõlgendamise nõue välistab kindla teksti käsitlemise isoleeritult, kuid nõuab kahtluse korral, et seda tõlgendataks ja kohaldataks teisi keeleversioone silmas pidades, tõlgendada nende versioonide lahknevuse korral vastavalt õigusakti, millesse norm kuulub, üldisele ülesehitusele ja eesmärgile (Euroopa Kohtu 12. juuli 1979. aasta otsus kohtuasjas 9/79: Koschniske, EKL 1979, lk 2717, punkt 6; 28. märtsi 1985. aasta otsus kohtuasjas 100/84: komisjon v. Ühendkuningriik, EKL 1985, lk 1169, punkt 17; 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-152/01: Kyocera Electronics Europe, EKL 2003, lk I-13821, punkt 33, ja Esimese Astme Kohtu 26. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-80/07: Starway v. nõukogu, EKL 2000, lk II-3099, punkt 81).

47 Üldisemas plaanis tuleb ühenduse õiguse sätete tõlgendamisel arvesse võtta mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks nimetatud säte on (Euroopa Kohtu 17. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 292/82: Merck, EKL 1983, lk 3781, punkt 12), ning kõiki ühenduse õiguse sätteid (eespool viidatud kohtuotsus CILFIT, punkt 20).

48 Kontekstipõhise ja teleoloogilise tõlgendamise valguses tuleb meenutada, et — nii nagu tuleneb ka kostja toimikusse lisatud komisjoni 23. detsembri 1971. aasta ettepanekust KOM(71) 1514 (lõplik) — määruse nr 2988/74 vastuvõtmine kujutas endast ühenduse seadusandja vastust ilmingutele, mis tulenesid Euroopa Kohtu 1970. aasta kohtuotsustest hiniini turu kartelle puudutavates asjades (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus ACF Chemiefarma v. komisjon, punktid 18–20), mida korrati 1972. aastal värvaine turu kartelle puudutavates asjades (vt eelkõige Euroopa Kohtu 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 52/69: Geigy v. komisjon, EKL 1972, lk 787, punkt 21), milles Euroopa Kohus, olles märkinud, et õigusaktid, mis reguleerivad komisjoni õigust määrata konkurentsieeskirjade rikkumise eest trahve, ei näe ette mingisugust aegumist, rõhutas, et selleks, et aegumistähtaeg täidaks oma õiguskindluse tagamise ülesannet, tuleb see kehtestada eelnevalt, ja et selle pikkuse ning rakenduseeskirjade kehtestamine kuulub ühenduse seadusandja pädevusse.

49 Tuleb märkida, et määruse nr 2988/74 esimeses põhjenduses on sedastatud, et „vastavalt Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieeskirjadele on komisjonil õigus määrata trahve, sanktsioone ja karistusmaksleid ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele, kes rikuvad info hankimist ja uurimistegevust või diskrimineerimise, piirava tegevuse ja turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keelamist käsitlevat ühenduse õigust”; samuti on seal sedastatud, et „kõnealustes eeskirjades ei nähta ette aegumist”.

- 50 Lisaks sellele on sama määruse teises põhjenduses märgitud eelkõige, et „õiguskindluse huvides on vaja tarvitusele võtta aegumispõhimõte ning kehtestada selle rakenduseeskirjad; asja täielikkuse huvides on vaja, et aegumist ei sätestataks ainult seoses trahvide ja sanktsioonide määramise õigusega, vaid ka seoses õigusega nõuda nende otsuste täitmist, millega sanktsioonid, trahvid ja karistumaksud on määratud”.
- 51 Kolmas põhjendus täpsustab, et „määrust tuleb kohaldada määruse nr 11 [...], määruse nr 17 [...] ning nõukogu 19. juuli 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1017/68 konkurentsieskirjade rakendamiskorra kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis [EÜT L 175, lk 1] asjakohaste sätete suhtes”.
- 52 Nii nagu kostja on asjakohaselt märkinud, ei anna määrus nr 11 komisjonile õigust määrata „sanktsioone” (vt määruse nr 11 artiklid 17 ja 18), olgugi et määrused nr 17 ja nr 1017/68 näevad ette komisjoni õiguse määrata „trahve” (vt määruse nr 17 artikkel 15 ja määruse nr 1017/68 artikkel 22). Viimati nimetatud määrusega sätestatud „sanktsioonid” on eranditult rahalise iseloomuga, nagu tuleneb esiteks asjaolust, et alati on kindlaks määratud maksimaalne arvestusühikutes või õigusrikkuja saadud või nõutud veotasu korrutises väljendatud sanktsiooni ülemmäär, ja teiseks sellest, et on sätestatud, et sanktsioonid „täidetakse asutamislepingu artiklis 192 [nüüd EÜ artikkel 256] ettenähtud korras”, mis puudutab „nõukogu või komisjoni otsuseid, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide” ja mida saab vastavalt sellele artiklile „pöörata täitmisele” (vt määruse nr 11 artiklid 17, 18 ja 23).
- 53 Seega põhjendab määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 termini „trahvid” asemel termini „sanktsioonid” kasutamist vajadus selgitada asjaolu, et selle sättega ette nähtud aegumine puudutab ka õigust määrata trahvideks mittekvalifitseeruvaid rahalisi sanktsioone, nagu need, mis on sätestatud määrusega nr 11.

- 54 Hagejate argument, mille kohaselt puudub selleks selgituseks vajadus, kuna termin „trahvid” võib katta ka määruse nr 11 sanktsioonid sellisel, et komisjoni antud tõlgendus määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 esinevale terminile „sanktsioonid” võtab viimaselt terminilt kasuliku mõju, ei ole veenev.
- 55 Kontekstipõhise tõlgendamise raames tuleb esile tõsta, et määruse nr 2988/74 sätted, mis on pühendatud „sundtäitmise” aegumisele, st aegumisele, mida kohaldatakse „komisjoni õigusele rakendada otsuseid, millega määratakse trahve, sanktsioone ja karistuskakseid Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieeskirjade rikkumise eest” (artikkel 4), näitavad, et ühenduse seadusandja ei kasutanud nimetatud määruse vastuvõtmisel terminit „trahvid” selleks, et viidata mis tahes rahalise iseloomuga sanktsioonile. Artikli 5 kohaselt katkeb sundtäitmise aegumine kas teatamise korral otsusest muuta trahvi, sanktsiooni või karistuskakse esialgset suurust või otsusest mitte rahuldada sellise muutmise taotlust või komisjoni või komisjoni nõudel toimuva mõne liikmesriigi mis tahes tegevuse korral, mille eesmärgiks on trahvi, sanktsiooni või karistuskakse sundtäitmine. Viidetest summale ja sanktsiooni sundtäitmisele ilmneb, et ühenduse seadusandja ei kasutanud terminit „sanktsioonid” selleks, et silmas pidada muid karistusi kui rahalised karistused.
- 56 Selles osas ei saa määruse nr 2988/74 kolmandast põhjendusest, mis täpsustab, et „määrust tuleb kohaldada ka nende määruste asjakohaste sätete suhtes, mis Euroopa Majandusühenduse õiguse transpordi- ja konkurentsiküsimusi käsitlevas valdkonnas edaspidi vastu võetakse”, järeldada, et ühenduse seadusandja kavatses, mainides määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 „trahvide” kõrval „sanktsioone”, kohaldada aegumist mis tahes sanktsioonide määramise õigusele, sealhulgas mitterahalisi sanktsioone, mis vajaduse korral usaldatakse komisjonile transpordi ja konkurentsi valdkonna õigusaktide raames.

57 Selline järeldus põrkuks nimetatud artikli kontekstipõhise tõlgendamise raames teiste ühenduse õigusnormide arvessevõtmisega. Selles osas tuleb analüüsida komisjoni 6. aprilli 1978. aasta otsuse nr 715/78/ESTÜ Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingus ettenähtud menetluste ja sundtäitmise rakendamise aegumistähtaegade kohta (EÜT L 94, lk 22) põhjendusi ja sätteid.

58 Ligi neli aastat pärast määruse nr 2988/74 kehtestamist vastu võetud otsuse põhjendused ja sätted on selle määruse põhjenduste ja sätete ilmne jäljendus. Tuleb märkida, et selle otsuse artikli 1 lõikega 1 ette nähtud uurimismenetluse aegumine puudutab üksnes „komisjoni õigust määrata trahve” ja terminit „sanktsioonid” selles sättes ei esine. Seal, kus määruse nr 2988/74 põhjendus või säte viitab „trahvidele või sanktsioonidele”, viitab otsuse nr 715/78 vastav põhjendus või säte üksnes „trahvidele” ja terminit „sanktsioonid” nimetatud otsuses kusagil ei esine. Tuleb lisada, et viimase põhjendustes on mainitud ESTÜ asutamislepingu artikleid, mis annavad komisjonile õiguse määrata trahve ja karistusmaksid, mis ei hõlma terminit „sanktsioon”. Ometi — nii nagu määruse nr 2988/74 puhul — ei ole seadusandja tahtnud piirata uurimismenetluste aegumist puudutava õigusakti kohaldamisala üksnes „asutamislepingu ning selle kohaselt [seni] võetud rakendusmeetmete [...] sätete[ga] [...], mis käsitlevad trahve ja karistusmaksid”, vaid on samuti selgesti viidanud „edaspidi võetavate rakendusmeetmete asjakohaste[le] sätete[le]”. Kõigest hoolimata ei ole siiski kasutatud terminit „sanktsioonid”, mistõttu ei kata asjaomase õigusakti kohaldamisala põhimõtteliselt muid sanktsioone kui trahvid (vt esimene ja viies põhjendus).

59 Juhul, kui määruses nr 2988/74 esinevat terminit „sanktsioonid” tõlgendada selliselt, et see hõlmab ka rikkumist tuvastavaid otsuseid, tuleks tõdeda, et sellised otsused kuuluvad EÜ asutamislepingu ja mitte ESTÜ asutamislepingu raames kehtestatud aegumiskorra alla, isegi kui ESTÜ asutamislepingu raames kehtestatud aegumise

kord põhineb kuni väikseima detailini korral, mis kehtestati natukene varem EÜ asutamislepingu raames. Selline erinevus ei oleks õigustatud.

- 60 Eeltoodud põhjendusi silmas pidades tuleb järeldada, et määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 esinev termin „sanktsioonid” viitab — nii nagu kostja seda väidab — üksnes ühe ja sama aegumise korra kohaldamisele komisjoni õiguse suhtes määrata Euroopa ühenduste transpordi- ja konkurentsialaste õigusnormide rikkumise eest rahalisi sanktsioone, sõltumata sellest, kuidas neid sanktsioone neid kehtestavates õigusaktides nimetatakse.
- 61 Rikkumist tuvastav otsus ei kujuta endast sanktsiooni määruse nr 2988/74 artikli 1 lõike 1 tähenduses ja seega ei kohaldata sellele sama sättega ette nähtud aegumist.
- 62 Teiseks, mis puudutab hagejate väiteid, mille kohaselt tähendab igal juhul trahvide ja karistusmaksete määramise õiguse aegumine ilmingimata seda, et tuletatud rikkumise tuvastamise pädevus aegub (vt ülal punkt 28), siis neid ei saa arvestada.
- 63 Juhul, kui määrusega nr 17 kehtestatud korra raames on komisjoni rikkumise tuvastamise pädevus üksnes tuletatav, st et see sisaldub tingimata otseses pädevuses nõuda rikkumise lõpetamist ja määrata trahve (eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon, punkt 23), ei sõltu selline tuletatud pädevus siiski üksnes sellest, kas institutsioon seda otsesest pädevust teostab. Euroopa Kohus on tuletatud pädevuse

olemasolu tunnustanud kohtuotsuses — eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon —, mis käsitles komisjoni otsuse, millega tuvastati juba lõpetatud rikkumine ja millega jäeti trahvid määramata, õiguspärasust. Asjaomase pädevuse autonoomiat ei saa seega eitada ning seda ei mõjuta ka asjaolu, et selle pädevuse teostamine oli allutatud institutsiooni õigustatud huvi olemasolule.

64 Sellest tuleneb, et antud väite esimene osa ei ole põhjendatud.

Teine osa: ühenduse õiguse üldpõhimõtete kohaldamine

Poolte argumendid

65 Hagejad leiavad, et komisjon ei saanud nende suhtes otsust vastu võtta, sest institutsioon oli oma õiguse ühenduse õiguse mitme üldpõhimõtte kohaselt kaotanud.

66 Esiteks osundavad nad õiguskindluse põhimõttele. Hagejad väidavad, et aegumistähtaegade mõte Euroopa Liidus seisneb selles, et pärast teatud tähtaega õigussüsteemi tõrgeteta toimimise huvides rikkumisi enam ei uurita või nende eest enam mis tahes „sanktsiooni” ei määrata. Nad meenutavad sealhulgas, et nii komisjoni koostatud neljanda aruande konkurentsipoliitika kohta kui ka määruse nr 2988/74 preambuli kohaselt on viimase abil menetluste ja sundtäitmise aegumise kehtestamise eesmärk õiguskindluse tagamine, mis hagejate seisukohast on üks põhilisi nõudeid, mis peab mõjutama mitte ainult komisjoni õigust määrata trahve, vaid ka tema õigust määrata keelava otsuse taolisi mis tahes muid sanktsioone.

- 67 Teiseks rikkus komisjon nende suhtes otsust vastu võttes liikmesriikide õiguse üldpõhimõtteid. Tuginedes eelkõige siseriiklikele kohtuotsustele või teoreetilistele käsitlustele, mis puudutavad aegumist teatavate liikmesriikide õiguses, kinnitavad hagejad, et ka aegumisnormide olemasolu põhjusest liikmesriikide õigussüsteemides järeldub, et neid norme kohaldatakse selleks, et vältida mis tahes menetluslikku ja sanktsioneerivat toimingut rikkumise suhtes, mis on toime pandud kaua aega tagasi.
- 68 Kolmandaks on otsus vastuolus süütuse presumptsiooniga, mis on sätestatud 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT 2000, C 364, lk 1, edaspidi „harta“) artikli 48 lõikes 1 ja 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÖK) artikli 6 lõikes 2, mille kohaselt igaüht, keda süüdistatakse kuriteos, peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud.
- 69 Süütuse presumptsiooni järgimise kohustus tuleneb komisjonile ühelt poolt harta artikli 51 lõikest 1, mis kohustab eelkõige liidu institutsioone hartas sätestatud õigusi austama ja põhimõtteid järgima, ning teiselt poolt asjaolust, et tegemist on EIÖK-ga kaitstud põhiõigusega ja sellest tulenevalt ka ühenduse õiguse üldpõhimõttega vastavalt EL artikli 6 lõikele 2 ning ühenduse kohtute väljakujunenud praktikale (Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: Cimenteries CBR jt v. komisjon, EKL 2000, lk II-491, punkt 713, ja eespool viidatud kohtuotsus Mannesmannröhren-Werke v. komisjon, punkt 60).
- 70 Süütuse presumptsiooni ulatuse osas rõhutavad hagejad, et Euroopa Inimõiguste Kohus on leidnud, et aegumistähtaja saabumise tõttu menetlust lõpetava kohtuotsuse mis tahes põhjendus kujutab endast EIÖK artikli 6 lõike 2 rikkumist,

kui selles antakse mõista, et süüdistatav käitus ebaseaduslikult ja pani seega toime rikkumise (vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 26. märtsi 1982. aasta otsus kohtuasjas *Adolf, A-seeria*, nr 49, punkt 38), või sellest võib järeldada, et kohus käsitleb asjaomast isikut süüdi olevana (Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. märtsi 1983. aasta otsus kohtuasjas *Minelli, A-seeria*, nr 62, punkt 37).

71 Seega väidavad hagejad, et komisjon ei saanud antud asjas süütuse presumptsiooni rikkumata leida, et hagejad käitusid ebaseaduslikult, ega võtta vastu otsust, millega see ebaseaduslikkus tuvastati.

72 Kostja leiab, et käesolevat osa saab pidada üksnes esimese väite esimese osa toetuseks esitatud täiendavaks argumendiks ja et see ei ole põhjendatud. Ta rõhutab eelkõige, et hagejad tunduvad eeldavat, et viieaastast aegumisperioodi kohaldatakse ka üldpõhimõtetest lähtuvalt, kuid nad ei selgita seda, miks see nii peab olema, ega seda, miks rikkumist tuvastav otsus, mis tehti õigusliku huvi kaitsmiseks ligikaudu seitse aastat pärast rikkumise lõppemist, kõigutab õiguskindluse põhimõtte huvi sel määral, et otsus tuleb tühistada. Lisaks sellele märgib kostja, et hagejate argumentidest tuleneb, et liikmesriigid, kus konkurentsi valdkonnas kehtivad haldusotsuste või tsiviilhagide suhtes pikemad aegumistähtajad kui viis aastat, rikuvad ühenduse õiguse üldpõhimõtteid.

73 Kostja vaidlustab hagejate välja toodud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika asjakohasuse, mis puudutab tähtaegade, mille kohaldamist antud asjas ei vaidlustatud, lõppemise asju ja mis ei sisalda ainsatki elementi, mis valgustaks ühenduse õigusaktides kindlaks määratud tähtaegade kohaldamisala. Kostja leiab, et süütuse presumptsiooni kohaldatakse üksnes enne otsuse vastuvõtmist (Esimese Astme Kohtu 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas *T-62/98: Volkswagen v. komisjon*,

EKL 2000, lk II-2707, punkt 281) ja see ei saa otsuse vastuvõtmist või vastu võtmata jätmist ette määrata, võttes arvesse õiguskindluse põhimõtet ja aegumisele kohaldatavaid norme.

74 Oma repliigis kordavad hagejad väidet, mille kohaselt „oli komisjoni õigus võtta vastu vaidlusalust otsust [aegunud] ka ühenduse õiguse üldpõhimõtetest lähtuvalt”. Hagejad täpsustavad, et nad ei ole väitnud, et ühenduse õiguse üldpõhimõtted näevad ette määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 esineva aegumistähtajaga analoogse tähtaja, vaid pigem on nad „tõendanud, et see aegumistähtaeg tuleneb otseselt EÜ asutamislepingust, eelkõige EÜ artikli 85 lõikest 2 koostoimes määruse nr 17 artikli 3 lõikega 1 ja artikli 15 lõikega 2 ning määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikega 1, ja selle õiguslikuks aluseks on samal ajal teatud õiguse üldpõhimõtted, nagu õiguskindluse ja õiguse hea haldamise põhimõtted”.

75 Vastuses repliigile rõhutab kostja asjaolu, et hagejate argument, mille kohaselt põhineb määrus nr 2988/74 õiguse üldpõhimõtetel, ei tõenda nimetatud määruse kohaldamisala osas mitte midagi. Erinevat liiki menetlustele erinevate aegumistähtaegade kindlaksmääramine kuulub valdkonnast sõltuvates piirides ühenduse seadusandja pädevusse. See kehtib isegi erinevate sanktsioone puudutavate menetluste suhtes, nagu nähtub määruse nr 2988/74 artiklist 1, ja veel enam meetmete suhtes, mille eesmärk ei ole määrata sanktsioone, sõltumata viimati mainitud termini tähendusest. Rikkumist tuvastava otsuse puhul, mis kostja silmis ei kuulu nimetatud määruse kohaldamisalasse, ei saa kuidagi mõista, et viis aastat ja mõni nädal enne komisjoni uurimise algust lõppenud rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmise fakt oleks vastuolus otse õiguse üldpõhimõtetest tuleneva iga aegumisnormiga.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 76 Hagejate argumentide, mida nad käesoleva osa raames oma kohtudokumentides arendavad, ebaselguse tõttu paluti neil kohtuistungil oma argumentide ulatust täpsustada. Seega osundasid nad, et nad toovad välja ühenduse õiguse teatud üldpõhimõtted esiteks selleks, et toetada käesoleva väite esimese osa raames määrusele nr 2988/74 antud tõlgendust, ja teiseks selleks, et tõendada, et komisjon rikkus nende suhtes otsust tehes otseselt nimetatud põhimõtteid, sõltumata määruse nr 2988/74 väidetavast rikkumisest.
- 77 Ühelt poolt tõstatab käesolev osa seega küsimuse, kas Esimese Astme Kohtu käesoleva väite esimese osa analüüsi silmas pidades antud tõlgendus määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikele 1 ei põrku hagejate välja toodud ühenduse õiguse üldpõhimõtetega. Ühenduse tuletatud õigust peab, nii palju kui võimalik, tõlgendama lähtuvalt selle kooskõlast asutamislepingu sätetega ja ühenduse õiguse üldpõhimõtetega (Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-314/89: Rauh, EKL 1991, lk I-1647, punkt 17; 10. juuli 1991. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-90/90 ja C-91/90: Neu jt, EKL 1991, lk I-3617, punkt 12, ja 27. jaanuari 1994. aasta otsus kohtuasjas C-98/91: Herbrink, EKL 1994, lk I-223, punkt 9).
- 78 Teiselt poolt tõstatab käesolev osa küsimuse, kas ühenduse õiguse üldpõhimõtted ei ole otsene takistus hagejate suhtes rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmisele, mis toimus ligikaudu seitse ja pool aastat pärast hagejate väidetavalt rikkuva käitumise lõppemist ning mille aluseks oli ligikaudu viis aastat ja neli või viis kuud pärast rikkumise lõppemist alustatud uurimine.

79 Esimese Astme Kohus leiab, et neid kahte küsimust tuleb uurida järjekorras, võttes arvesse hagejate käesoleva osa raames välja toodud iga põhimõtet.

— Õiguskindluse põhimõte

80 Õiguskindluse põhimõtte eesmärk on tagada ühenduse õiguse kohaldamisalasse kuuluvate õiguslike olukordade ja õigussuhete ettenähtavus (Euroopa Kohtu 15. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-63/93: Duff jt, EKL 1996, lk I-569, punkt 20, ja Esimese Astme Kohtu 31. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-206/00: Hult v. komisjon, EKL AT 2002, lk I-A-19 ja II-81, punkt 38).

81 Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleb selleks, et aegumistähtaeg täidaks oma ülesannet tagada õiguskindlus, see eelnevalt kehtestada ja tähtaja pikkuse ning rakenduseeskirjade kehtestamine kuulub ühenduse seadusandja pädevusse (eespool viidatud kohtuotsus ACF Chemiefarma v. komisjon, punktid 19 ja 20; eespool viidatud kohtuotsus Geigy v. komisjon, punkt 21; Euroopa Kohtu 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komisjon, EKL 2002, lk I-7869, punkt 139, ja 2. oktoobri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ja C-180/01 P: International Power jt v. NALOO, EKL 2003, lk. I-11421, punkt 106).

82 Aja möödumisel kindlustunud olukordade mis tahes lõputult kahtluse alla seadmist takistav aegumine tugevdab õiguskindlust, kuid võib ka lubada selliste olukordade kindlustumist, mis olid vähemalt algupäraselt seadusega vastuolus. Raamistik, mis siinkohal aluseks võetakse, tuleneb järelikult õiguskindluse nõuete ja õiguspärasuse nõuete kohandamisest ajalooliste ja sotsiaalsete oludega, mis on antud ajajärgul ühiskonnas ülekaalus. Seetõttu valib aegumistähtjad üksnes seadusandja.

- 83 Ühenduse kohus ei saa seega arvustada ühenduse seadusandja valikuid, mis ta on teinud aegumisnormide kehtestamise ja vastavate tähtaegade kindlaksmääramise osas. Seetõttu ei saa asjaolu, et komisjoni pädevuse tuvastada ühenduse õiguse rikkumisi teostamisele ei ole ette nähtud aegumistähtaega, kujutada endast õiguskindluse põhimõtte rikkumist.
- 84 Seega ei ole õiguskindluse põhimõttega vastuolus määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikele 1 käesoleva väite esimese osa uurimise käigus antud tõlgendus, vastavalt millele kohaldatakse selle artikliga ette nähtud aegumist üksnes õigusele määrata rahalisi sanktsioone ja see ei kata komisjonipoolset tuvastamise õigust.
- 85 Järelikult tuleb käesolev osa tagasi lükata osas, millega see õiguskindluse põhimõtte alusel toetab hagejate käesoleva väite esimese osa raames esile toodud vastupidist tõlgendust nimetatud artiklile.
- 86 Mis puudutab hagejate pöördumist õiguskindluse põhimõtte kui otsuse õiguspärasuse hindamise parameetri poole väljaspool määruse nr 2988/74 kohaldamisala, siis tuleb rõhutada, et hagejate argumendid on sisuliselt keskendunud ideele, et hagejatele süüks pandavate rikkumiste lõppemisest kulunud aja pelk arvesse võtmine välistas viimaste suhtes uurimise alustamise ja otsuse vastuvõtmise. Hagejad üldse ei väida, et komisjon oli teadlik või oleks saanud olla ja pidanud olema teadlik asjaomastest rikkuvatest tegudest hetkel, mis oleks tal võimaldanud alustada oma uurimist varem. Nad väidavad lihtsalt, et komisjoni tegevust, mille eesmärk oli nimetatud rikkumiste tuvastamine, alustati õiguskindluse nõudeid

arvesse võttes liiga hilja selles osas, millega komisjon alustas H-vitamiini ja foolhapet puudutavate esimeste teabetaotluste saatmist viis aastat ja neli või viis kuud pärast nende rikkumiste lõppemist ja mis viis rikkumist tuvastava otsuseni, mis tehti ligikaudu seitse ja pool aastat pärast rikkumiste lõppemist.

- 87 Selles suhtes tuleb märkida, et ühenduse kohtu pädevusse ei kuulu rikkuva käitumise suhtes aegumistähtaegade, aegumise ulatuse või rakenduseeskirjade kindlaksmääramine, olgu üldisel moel või vastavalt tema menetluses olevale konkreetsele asjale. Vaatamata sellele johtub Euroopa Kohtu praktikast, et seadusest tuleneva aegumise puudumine ei välista seda, et komisjoni tegevust konkreetset juhul ei võiks õiguskindluse põhimõtet arvesse võttes piirata. Euroopa Kohus on leidnud, et aegumistähtaega sätestava õigusakti puudumisel takistab õiguskindluse alusnõue komisjoni määramatult oma pädevuse teostamist edasi lükkamast (eespool viidatud kohtuotsused *Geigy v. komisjon*, punkt 21; *Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komisjon*, punkt 140; *International Power jt v. NALOO*, punkt 107 ; Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: *Itaalia v. komisjon*, EKL 2004, lk I-3679, punkt 116, ja otsus kohtuasjas C-298/00 P: *Itaalia v. komisjon*, EKL 2004, lk I-4087, punkt 90).
- 88 Seega ei pea ühenduse kohus komisjoni hilinenud tegevusest tuleneva kaebuse uurimisel piirduma tuvastamisega, et aegumistähtaeg puudub, vaid peab kontrollima, kas komisjon ei tegutsenud ülemäärase hilinemisega (vt selle kohta ja analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 10. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas T-307/01: *François v. komisjon*, EKL 2004, lk Ii-1669, punkt 46).
- 89 Siiski ei tulene ülalmainitud Euroopa Kohtu praktikast, et komisjoni tegevuse ülemäärase hilinemise olemust peab hindama üksnes aja põhjal, mis oli kulunud tegevuse esemeks olevate asjaolude ja tegevuse alustamise vahel. Vastupidi, sellest kohtupraktikast võib järeldada, et komisjoni tegevust ei saa institutsioonile süüks

pandava viivituse või mõne muu hooletuse puudumisel lugeda ülemääraselt hilinenuks ja et arvesse tuleb võtta eelkõige hetke, mil institutsioon rikkuvate asjaolude olemasolust teada sai, ning haldusmenetluse kestuse mõistlikkust (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Geigy v. komisjon, punkt 21, milles Euroopa Kohus uuris, kas institutsiooni „tegevust antud asjas” võis vaadelda „kui takistust [oma] pädevuse [määrata trahve] teostamisele”; eespool viidatud kohtuotsus Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komisjon, punkt 144, loetuna punkti 132 valguses; eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsused kohtuasjas C-372/97: Itaalia v. komisjon, punktid 118 ja 119, ning kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia v. komisjon, punktid 91 ja 92; vt samuti Esimese Astme Kohtu 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-369/00: Département du Loiret v. komisjon, EKL 2003, lk II-1789, punkt 56, ja eespool viidatud kohtuotsus François v. komisjon, punktid 48–54).

90 Antud asjas ei seisne küsimus komisjoni hooletuses haldusmenetluse alustamisel või lõpetamisel, vaid lihtsas ja objektiivses aja kulgemises alates rikkumiste lõpetamisest, mille suhtes ei ole väidetud, et komisjon oli teadlik ega isegi, et ta oleks saanud olla ja pidanud olema teadlik asjaomastest rikkuvatest tegudest hetkel, mis oleks tal võimaldanud alustada oma uurimist varem. Otsusest tuleneb muu hulgas, et komisjon sai asjaomaste rikkumiste kohta andmeid 1999. aastal, et sel samal aastal saatis ta välja teabetaotlused, et vastuväiteteatis võeti vastu 6. juulil 2000 ja otsus tehti 21. novembril 2001; antud sündmuste kulg ei viita kindlasti menetluse ebamõistlikule kestusele.

91 Kuna pelka asjaolu, et komisjon ei avastanud ebaseaduslikku kartelli, millel on ilmsetel põhjustel kokkuleppeline salajane iseloom, ei saa mingil juhul samastada institutsiooni hooletu käitumisega talle asutamislepinguga usaldatud järelevalve ülesande suhtes, tuleb tõdeda, et see asjaolu, et antud juhul leidis kõnealuseid rikkumisi puudutav komisjoni uurimise algus aset kõigest viis aastat ja mõni kuu pärast nende rikkumiste lõpetamist, ja et otsus tehti kõigest seitse ja pool aastat pärast sama kuupäeva, ei tõenda õiguskindluse põhimõtte mingisugust rikkumist.

— Liikmesriikide õiguse ühised põhimõtted

- 92 Käesoleva osa teise punkti raames esitavad hagejad rea tsitaate aegumist puudutavatest siseriiklikest teoreetilistest käsitlustest või kohtuotsustest, mis on väljavõtted teatavate liikmesriikide õigusest ja millest lähtuvalt soovivad hagejad sisuliselt sedastada, et liikmesriikide õigusaktides kehtestatud aegumistähtaegade olemasolu põhjusest tulenevalt peavad need tähtajad lõppemise korral takistama mitte üksnes sanktsioonide määramist, vaid ka rikkumiste tuvastamist.
- 93 Vaatamata sellele ei ole hagejad suutnud tõendada ühiste põhimõtete olemasolu liikmesriikide aegumisnorme puudutavas õiguses.
- 94 Hagiavaldustes viidatud siseriiklikes teoreetilistes käsitlustes ja kohtupraktikas, mis käsitlevad aegumist nii tsiviil- kui ka karistusõiguses, on aegumistähtaegade kindlaksmääramiseks peale õiguskindluse mainitud ka muid põhjendusi: nõue takistada hilinenult alustatud tegevust, mille ajendiks on pigem kahju tekitamise kavatsus kui õiglus; tõendite hävimine; nõue karistada menetlust alustavat poolt hoolsuskohustuse rikkumise eest; teatud aja möödudes ühiskonna huvi kadumine rikkumiste uurimise suhtes ja nõue, et riigiasutused keskendusid oma tegevuses aktuaalsetele probleemidele.
- 95 Nende tsitaatide enda sõnastusest tuleneb, et erinevad nõuded võivad olla aegumisnormide kindlaksmääramise aluseks. Esimese Astme Kohus leiab, et iga seadusandja kohustus on erinevates valdkondades, kus ta on pädev seadusi vastu

võtma, otsustada, kas üks või teine nõue kutsub esile aegumistähtaegade kindlaksmääramise vajaduse, ja korraldada nende tähtaegade ulatus ja rakendus-eeskirjad vastavalt eesmärkidele, mida ta nimetatud tähtaegadega soovib saavutada.

- 96 Hagejad ei ole suutnud tõendada, et liikmesriikides on olemas ühine õigusnorm, mille alusel tuleb, kui antud rikkumise osas on aegumistähtaeg kindlaks määratud, seda kohaldada nii õigusele rikkumiste eest sanktsioone määrata kui ka õigusele neid tuvastada.
- 97 Isegi eeldusel, et kõikide liikmesriikide õiguskordades kehtib tõesti norm, mille kohaselt ühte ja sama aegumistähtaega kohaldatakse tingimata nii õigusele tuvastada rikkumisi kui õigusele määrata sanktsioone, ei leidu siiski sellist normi ühenduse õiguskorras. Lisaks sellele oleks vaja, et see norm kehtiks neis õiguskordades õiguse tõelise üldpõhimõttena, mitte ei tuleneks üksnes seadusandja laia kaalutusõiguse teostamisel vastu võetud erinormidest.
- 98 Kuna aegumine iseenesest ei kujuta endast õiguse üldpõhimõtet (vt eespool punktid 82 ja 83), ei saa sellena veelgi enam tunnustada normi, mis nõuab, et ühte ja sama aegumistähtaega kohaldatakse tingimata nii õigusele rikkumisi tuvastada kui õigusele määrata sanktsioone.
- 99 Seega ei ole selline norm ühenduse seadusandja ja haldusorganite jaoks ühenduse õiguse üldpõhimõtte jõuga. Seetõttu tuleb hagejate argumendid kõrvale lükata ja seda tuleb teha nii selles osas, milles selle argumentatsiooniga püütakse ühenduse õiguse sätete õiguse üldpõhimõtetega kooskõlas olevatena tõlgendamise nõude

kaudu toetada määruse nr 2988/74 tõlgendust, mille nad toovad esile käesoleva väite esimese osa raames, kui ka osas, millega nad soovivad tuvastada, et kuna komisjon tegi hagejate suhtes otsuse, mis ei juhindu sellest väidetavast ühisest normist liikmesriikide õiguses, rikkus ta otseselt ühenduse õiguse üldpõhimõtteid.

100 Osas, millega hagejad toovad esile selle väidetava ühise normi, isegi sõltumata selle ühenduse õiguse üldpõhimõttele omasest iseloomust, tuleb meenutada, et vastavalt kohtupraktikale peab ühenduse õigusnormi sõnastust, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tõlgendama tavaliselt autonoomsena ja selleks tuleb arvestada sätte konteksti ja kõnealuse regulatsiooniga taotletavat eesmärki (Euroopa Kohtu 18. jaanuari 1984. aasta otsus kohtuasjas 327/82: Ekro, EKL 1984, lk 107, punkt 11; Esimese Astme Kohtu 8. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas T-41/89: Schwedler v. parlament, EKL 1990, lk II-79, punkt 27; 18. detsembri 1992. aasta otsus kohtuasjas T-43/90: Díaz García v. parlament, EKL 1992, lk II-2619, punkt 36, ja 22. aprilli 1993. aasta otsus kohtuasjas T-9/92: Peugeot v. komisjon, EKL 1993, lk II-493, punkt 39).

101 Otsese viite puudumisel võib ühenduse õiguse kohaldamisel olla vajalik viidata sobival juhul liikmesriikide õigusele, kui ühenduse kohus ei suuda ühenduse õigusest või ühenduse õiguse üldpõhimõtetest leida kriteeriume, mis võimaldaksid tal täpsustada ühenduse õigusnormide sisu ja ulatust autonoomse tõlgenduse abil (Esimese Astme Kohtu 18. detsembri 1992. aasta otsus kohtuasjas T-85/91: Khouri v. komisjon, EKL 1992, lk II-2637, punkt 32, ja eespool viidatud kohtuotsus Díaz García v. parlament, punkt 36).

102 Antud asjas leidis Esimese Astme Kohus käesoleva väite esimese osa analüüsimisel, et määruse nr 2988/74 artikli 1 lõike 1 tähendus ja ulatus hagejate tõstatatud küsimuse suhtes ilmneb selle sätte autonoomsest tõlgendusest, mis on antud

vastavalt grammatilise, kontekstipõhise, teleoloogilise ja süstemaatilise tõlgendamise meetoditele. Seega ei pea nimetatud sätte tõlgendamiseks viitama liikmesriikide õigusele.

— Sütütuse presumptsioon

- 103 Lisaks sellele toovad hagejad esile harta artikli 48 lõikes 1 ja EIÕK artikli 6 lõikes 2 sätestatud sütütuse presumptsiooni.
- 104 Selles suhtes tuleb alustuseks rõhutada, et sütütuse presumptsioon — sellisena nagu see tuleneb eelkõige EIÕK artikli 6 lõikest 2 — on üks põhiõigustest, mis on EL artikli 6 lõike 2 ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ühenduse õiguskorras kaitstud (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsused kohtuasjas C-199/92 P: Hüls v. komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punkt 149, ja kohtuasjas C-235/92 P: Montecatini v. komisjon, EKL 1999, lk I-4539, punkt 175).
- 105 Samuti tuleneb kohtupraktikast, et sütütuse presumptsiooni kohaldatakse menetlustes, mis puudutavad ettevõtjate suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade rikkumist ja mis võivad lõppeda trahvide või karistusmaksete määramisega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Hüls v. komisjon, punkt 150; Montecatini v. komisjon, punkt 176, ja Volkswagen v. komisjon, punkt 281).
- 106 Sütütuse presumptsioon tähendab seda, et igäüht, keda süüdistatakse kuriteos, peetakse sütütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud. Seega välistab see menetlust lõpetavas otsuses mis tahes formaalse sedastuse ja isegi vihje,

mis puudutab antud rikkumises süüdistatava isiku vastutust, kui see isik ei ole saanud kasutada kõiki tagatisi, mis tavaliselt reeglipäraselt kulgeva ja vastuväite põhjendatuse suhtes tehtava otsusega lõppeva menetluse raames kaitseõiguse teostamiseks antakse.

107 Sellest tuleneb, et süütuse presumptsioon ei takista seevastu seda, et antud rikkumises süüdistatava isiku vastutus tuvastatakse sellise menetluse lõpus, mis kulges terves ulatuses vastavalt ettenähtud eeskirjadele ja mille raames oli kaitseõigust võimalik teostada täiel määral, ja seda isegi siis, kui rikkumise toimepanijale ei saa selleks pädeva asutuse õiguse aegumise tõttu määrata sanktsiooni.

108 Hagejate esile toodud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika (vt ülal punkt 70) — eeldusel, et see on käesolevas asjas kohaldatav — üksnes toetab eelnevates punktides 106 ja 107 väljendatud põhjendusi.

109 Seega on ühest küljest oluline sedastada, et Esimese Astme Kohtu käesoleva väite esimese osa uurimisel määrusele nr 2988/74 antud tõlgendus ei pörku süütuse presumptsiooni järgimisega. Sellest tõlgendusest ei tulene mingil moel, et komisjonil on volitus tuvastada rikkumist otsusega, mis lõpetab määruses nr 17 sätestatud menetluse enneaegselt määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 kindlaks määratud aegumistähtaja möödumise tõttu. Selle tõlgenduse kohaselt ei takista määrus nr 2988/74 — niivõrd, kuivõrd see ei puuduta komisjoni õigust tuvastada rikkumisi — komisjonil, kui ta mõistab, et tuleb kohaldada sama määruse artikli 1 lõikes 1 sätestatud aegumist, siiski üksnes rikkumise tuvastamise eesmärgil jätkata menetlust vastavalt selle reeglipärasele kulgemisele ja järgides kaitseõiguse täielikuks teostamiseks kehtestatud tagatisi.

- 110 Teisest küljest ei ilmne käesolevas asjas millestki, et komisjon oleks süütuse presumptsiooni rikkunud. Otsus ei lõpetanud hagejate suhtes alustatud menetlust aegumistähtaaja lõppemise tõttu, vaid see võeti vastu menetluse lõpus, mis oli kulgenud reeglipäraselt ja mille raames said hagejad kasutada — nii nagu seda kinnitab selles suhtes nendepoolse mistahes vaidlustamise puudumine — kõiki menetluslikke tagatisi, mida tuleb ettevõtjatele anda enne, kui nende suhtes võib vastu võtta konkurentsieeskirjade rikkumist tuvastava otsuse.
- 111 Nendes tingimustes ei saa hagejad käesolevas asjas süütuse presumptsioonile otstarbekalt tugineda.
- 112 Siiani esitatud kaalutlusi silmas pidades tuleb tõdeda, et käesolev osa, nii nagu ka esimene osa, ei ole põhjendatud, ja sellest tulenevalt esimene väide oma kogumis tagasi lükata.

2. Teine väide, mis tuleneb komisjoni pädevuse puudumisest

Poolte argumendid

- 113 Hagejad väidavad, et komisjonil ei olnud pädevust võtta vastu otsust, milles tuvastati, et hagejad rikkusid EÜ artikli 81 lõiget 1. Ei määruse nr 17 artikkel 3 ega

mingi muu säte ei volita komisjoni võtma vastu rikkumist sedastavat otsust, kui see rikkumine juba lõppes väljaspool määruse nr 2988/74 artiklis 1 sätestatud aegumistähtaega.

- 114 Hagejad rõhutavad, et EÜ asutamislepingu ja määruse nr 17 sätted annavad komisjonile otseselt üksnes õiguse võtta meetmeid aegumata rikkumise lõpetamiseks ja trahvide või karistumaksete määramiseks. Samas ei tegele EÜ asutamisleping ega määrus nr 17 küsimusega, kas komisjonil on pädevus otsusega tuvastada, et ettevõtja on minevikus asutamislepingu konkurentsieeskirju rikkunud, kui see rikkumine oli selgelt lõppenud enne otsuse tegemist või isegi enne komisjoni uurimise alustamist.
- 115 Hagejad möönavad, et Euroopa Kohus on oma eespool viidatud otsuses GVL v. komisjon leidnud, et komisjoni õigus teha otsust, mis kohustab ettevõtjaid lõpetama tuvastatud rikkumine, ja määrata rikkumise eest trahve ja karistumakseid, sisaldab tingimata õigust tuvastada rikkumist. Vaatamata sellele märgivad nad, et Euroopa Kohus tõi selles otsuses samuti välja, et otsuse, milles üksnes tuvastatakse juba lõppenud rikkumine, vastuvõtmiseks peab komisjon tõendama sellise otsuse tegemiseks „õigustatud huvi” olemasolu ja, veel täpsemalt, asjaomase käitumise kordumise tegeliku ohu olemasolu, mis põhjendab seega õigusliku olukorra selgitamist formaalse otsusega.
- 116 Komisjon, tunnistades oma otsuse vastuvõtmisele eelnevas praktikas, et lõppenud rikkumist tuvastava otsuse tegemiseks on vajalik õigustatud huvi, ja võttes omaks, et käesolevas asjas lõppesid hagejatele süüks pandavad väidetavad rikkumised selgelt juba aastal 1994, ei ole tõendanud, et tal oli õigustatud huvi tuvastada otsuses, et hagejad rikkusid EÜ artiklit 81.

- 117 Rõhutades, et õigustatud huvi nõude suhtes tuleb kohaldada kitsendavat tõlgendust (kohtujurist Reischl'i ettepanek eespool viidatud kohtuotsuse GVL v. komisjon ettevalmistamisel, ettepaneku punktid 512–521), tõstavad hagejad esile asjaolu, et nad ei esitanud haldusmenetluse jooksul ühtegi õiguslikku küsimust, mida oleks olnud vaja selgitada komisjoni formaalse otsusega, vaid nad pelgalt eitasid faktidele tuginedes oma osalust väidetavates kartellides.
- 118 Seega leiavad hagejad, et antud juhul puudub nende osas asjaomase käitumise kordumise tegelik oht, kuna selline käitumine lõppes rohkem kui viis aastat enne otsuse tegemist ja kuna kostja ei ole sellest ajast alates tuvastanud mingisugust rikkumise kordamist hagejate poolt või mingit põhjust, mis muudaks sellise kordamise tõenäolisemaks kui muudel juhtudel.
- 119 Kostja märgib, et hagejad on kohustatud omaks võtma, et tal on tuletatud pädevus võtta vastu konkurentsieeskirjade rikkumise olemasolu tuvastavaid otsuseid, kui rikkumine on lõppenud ja mingit trahvi ei ole määratud. Kostja tunnistab, et selle pädevuse teostamiseks peab tal olema õigustatud huvi nii tegutseda.
- 120 Kostja leiab, et samas puudub igasugune põhjus tõlgendada tingimusi, milles komisjon seda pädevust teostab, kitsendavalt. Miski ei tõenda, et eespool viidatud kohtuotsuses GVL v. komisjon oli Euroopa Kohtul kavatsus piirata komisjoni õigust võtta vastu rikkumist tuvastavaid otsuseid üksnes olukordadega, kus valitseb ebaselgus süüks pandud käitumise õiguspärasuse suhtes. Lisaks sellele ei juhindunud Euroopa Kohus samas kohtuotsuses kohtujurist Reischl'i ettepanekust eelkõige osas, mis puudutab asjaomase tuletatud pädevuse olemasolu, mistõttu on selle kohtuotsuse ulatuse tõlgendamiseks väärtugineda kohtujuristi argumentidele.

- 121 Hageja leiab, et puudub igasugune põhjus järeldada, et tuletatud pädevus on *ipso facto* erandlik. Tuletatud pädevus langetada rikkumist tuvastavaid otsuseid, juhindudes konkurentsioiguse kohaldamist puudutavast õigustatud huvist, ei riiva komisjonile määrusega nr 17 antud pädevust mingil moel, vaid täiendab seda. Komisjoni otsene pädevus põhineb eelkõige EÜ artikli 83 lõike 2 punktis d ja EÜ artiklis 85 sõnastatud ideel, et komisjoni ülesanne on hoolitseda selle eest, et ettevõtjad järgiksid konkurentsieeskirju, ja tuvastada vajaduse korral, et esineb nende eeskirjade rikkumine (eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon, punkt 22). Seega ei ole kohane asuda *a priori* seisukohale küsimuse suhtes, kas komisjoni tuletatud pädevuse ulatust tuleb tõlgendada kitsalt või laialt. Oluline on veenduda asjaolude olemasolus, mille puhul on vajalik tuvastada rikkumine, tagamaks, et ettevõtjad järgivad konkurentsieeskirju. Seda alusnõuet väljendab õigustatud huvi kriteerium.
- 122 Lisaks õigusliku olukorra selgitamise huvile võivad juba lõppenud rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmist põhjendada järgmised õigustatud huvid:
- huvi julgustada ettevõtjaid käituma eeskujulikult, avalikustades märkimisväärselt raskeid rikkumisi otsuses, mis on tehtud haldusmenetluse lõpus, mille jooksul järgiti süütuse presumptsiooni ja kaitseõigusi täielikult, ja seda eriti siis, kui — nagu käesolevas asjas hagejad seda tegid — ettevõtjad vaidlustavad nimetatud menetluse käigus need faktid ja selle rikkumise;
 - huvi hoida ära teo kordumine, kuna rikkumist tuvastav otsus võib olla aluseks, et kordumise tõttu ja vastavalt suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise

meetodi kohta (EÜT 1988, C9, lk 3) punktile 2 suurendada ettevõtjale sama liiki hilisema rikkumise eest määratavat trahvi;

- huvi võimaldada kahjustatud pooltel pöörduda siseriiklikesse tsiviilkohtutesse, kuivõrd nimetatud pooled ei suudaks ilma pädevuse, mis komisjonile on antud ühenduse tasandil tõendite kogumiseks, abita hankida kogu tõendusmaterjali, mis on vajalik laia geograafilise ulatusega rikkumise puhul, mille faktilised asjaolud on vastutavad ettevõtjad vaidlustanud.

123 Arvestades eelkõige hagejatele ette heidetud rikkumiste väga rasket laadi ja nende faktide vaidlustamist — asjaolud, mis nähtuvad üheselt otsuse tekstist — on need kolm õigustatud huvi antud juhul täiesti olemas. Selles suhtes rõhutab kostja, et hagejad vaidlustavad neile ette heidetud faktid kahtlemata ka siseriikliku menetluse raames, et on täiesti võimalik, et rikkumine kordus, kui tuvastatud rikkuvast käitumisest avalikult lahti ei öeldud, ning et hinnakokkulepet ja teabe jagamist sisaldav kartell on väga raske rikkumine, mida ei tohi jätta tähelepanuta, kui määratakse kindlaks korduva rikkumise puhul määratavat trahvi.

124 Hagejad vaidlevad oma repliigis vastu, et kostja välja toodud huvid ei õigusta nende suhtes otsuse vastuvõtmist.

125 Mis puudutab huvi julgustada ettevõtjaid eeskujulikult käituma ja huvi hoida ära teo kordumine, siis väidavad hagejad, et juba vastuväiteteatisel oli nende jaoks hoiatav mõju, mistõttu ei olnud nende suhtes vaja vastu võtta otsust, mis tõi sisuliselt uuesti välja nimetatud teatise õigusliku sisu. Hoiatava mõju osas avalikkusele leiavad hagejad, et otsus, mis adresseeriti kartellis osalenud ettevõtjatele, kelle suhtes ei

olnud asi aegunud, oli piisav. Lisaks sellele märgivad nad, et tunnustades asjaomase käitumise kordumise tegeliku ohu puudumisel õigustatud huvi hoida ära mis tahes kordumine, võib komisjon rikkumist tuvastava otsuse vastu võtta igal juhul, sõltumata asjaoludest ja kuupäevast, mil rikkumine toime pandi.

126 Mis puudutab huvi võimaldada kahjustatud pooltel pöörduda siseriiklikesse tsiviilkohtutesse, siis leiavad hagejad, et seda ei saa lugeda õigustatuks. Kostjale ei ole asutamislepingu ega määrusega nr 17 antud mingisugust kohustust võimaldada sellist kohtusse pöördumist.

127 Kostja täpsustab vastuses repliigile, et tema kaitse käesolevates asjades ei põhine üldisel väitel, mille kohaselt esineb igal juhul õigustatud huvi võtta vastu rikkumist tuvastavad otsused. Ta rõhutab, et kordumisega seotud ohud on avalikkuse jaoks eriti tõsised raskete kartellide puhul ja eelkõige sellist liiki rikkumiste olemasolul, mis on oma laadilt salajased ja seega komisjoni poolt palju raskemini avastatavad. Seetõttu peab adressaatidest ettevõtjate huvide ja avaliku huvi vaheline tasakaal olema erinev väga tõsiste rikkumiste puhul ja kergemate rikkumiste puhul.

128 Rääkides siseriiklikesse kohtutesse pöördumise võimaldamise huvist, rõhutab kostja kahjustatud poolte erilist raskust tõendada toimepandud rikkumist nii ulatuslikul geograafilisel tasemel kui ka seda, kui oluline on, et komisjon kasutab oma pädevust tõendite kogumisel salajasi kartelle puudutavates uurimistes. Ta toob esile, et ta ei võtnud kõnealust huvi aluseks selleks, et süstemaatiliselt õigustada rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmist, vaid et hoida ära kordumine seoses eriti raske rikkumisega. Kostja lisab, et tsiviilkahju hüvitamise vahendite olemasolu võib samuti

täita avaliku huvi ülesannet, kuna need nõuded võivad kujutada endast hoiatavat tegurit konkurentsieeskirjade rikkumise suhtes. Ühenduse õigus peab nende vahendite olemasolu elutähtsaks, et tagada EÜ artiklite 81 ja 82 täielik kohaldamine (Euroopa Kohtu 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-453/99: Courage ja Crehan, EKL 2001, lk I-6297).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 129 Hagejad väidavad, et komisjonil puudus pädevus nende suhtes otsuse vastuvõtmiseks, kuna puudus volitusnorm, mis oleks võimaldanud juba lõppenud rikkumisi otsusega tuvastada, seda enam, kui määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaeg oli möödunud, ja ei ole tõendatud, et selle otsuse vastuvõtmist nende suhtes põhjendas õigustatud huvi.
- 130 Mis puudutab eespool punktides 113 ja 114 toodud hageja argumente, siis on käesoleva kohtuotsuse punktis 37 juba meenutatud, et konkurentsieeskirjade rikkumise lõpetamine enne komisjoni otsuse vastuvõtmist ei kujuta endast sellisena asjaolu, mis takistaks komisjonil teostada oma pädevust selle rikkumise tuvastamisel, kuna Euroopa Kohus on leidnud, et komisjon võib asjaomase ettevõtja juba lõpetatud rikkumist tuvastava otsuse vastu võtta siiski tingimusel, et institutsioonil on selleks õigustatud huvi (eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon, punkt 24).
- 131 Lisaks sellele on eespool punktis 63 leitud, et juhul, kui määrusega nr 17 kehtestatud korra raames on komisjoni pädevus rikkumise tuvastamisel üksnes tuletatav, st et see sisaldub tingimata otseses pädevuses nõuda rikkumise lõpetamist ja määrata trahve (eespool viidatud kohtuotsus GVL v. komisjon, punkt 23), ei sõltu selline tuletatud pädevus siiski üksnes sellest, kas institutsioon seda otsust pädevust teostab.

Asjaolu, et komisjonil ei olnud enam pädevust määrata rikkumise toimepanijatele trahvi määruse nr 2988/74 artikli 1 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaja möödumise tõttu, ei takista iseenesest seega vastu võtmast otsust, millega tuvastatakse, et see möödunud rikkumine on toime pandud.

- 132 Mis puudutab ülal punktides 115–118 toodud hageja argumente, siis ei ole küsimus tegelikult selles, kas komisjonil oli pädevus hagejatele süüks pandud möödunud rikkumisi otsusega tuvastada, vaid selles, kas komisjonil oli antud asjas õigustatud huvi neid rikkumisi tuvastavat otsust teha (vt selle kohta eespool viidatud otsus GVL v. komisjon, punkt 24). Hagejate argumentidest nähtub, et nad kritiseerivad sisuliselt selle pädevuse teostamise viisi antud asjas.
- 133 Esimese Astme Kohus saab üksnes tõdeda, et otsusest ei tulene mingil määral, et komisjon oleks tõhusalt uurinud küsimust, kas tal oli selline huvi või mitte.
- 134 Kohtuistungil selles osas küsimustele vastanud kostja tugines otsuse 651. põhjendusele, mis sisaldas komisjoni järeldust, vastavalt millele oli kohane võtta hagejate suhtes vastu rikkumist tuvastav otsus ja mis tähendab komisjoni arvates sisuliselt seda, et esines õigustatud huvi nii toimida.
- 135 Samas tuleb tõdeda, et kinnitades nimetatud põhjenduses, et „[a]egumisnormid puudutavad eranditult trahvide või sanktsioonide kohaldamist” ja et „[n]eed normid ei mõjuta komisjoni õigust kartelle puudutavaid juhtumeid uurida ja vajadusel keelavaid otsuseid vastu võtta”, esitas kostja vastuse üksnes hagejate esitatud argumentidele, mille kohaselt ei saanud asjaomased rikkumised — eeldusel, et need on

leidnud tõendamist — olla enam otsuse esemeks, kuna need olid aegunud. Sellest väitest ei saa järeldada, et komisjon oleks arutlenud, kas tal oli õigustatud huvi tuvastada otsusega rikkumised, mille hagejad olid juba lõpetanud.

- 136 Eeltoodust tuleneb, et jättes otsust tehes välja selgitamata selle, kas hagejate suhtes rikkumiste tuvastamine oli põhjendatud õigustatud huvi kaalutlusel, rikkus komisjon õigusnormi, mis on aluseks otsuse tühistamisele hagejaid puudutavas osas.
- 137 Lisaks ei ole kostja Esimese Astme Kohtus sellise õigustatud huvi olemasolu rohkem tõendanud. Esimese Astme Kohtus osundas kostja, et lisaks õigusliku olukorra selgitamise huvile, mis loeti õigustatuks eespool viidatud kohtuotsuse GVL v. komisjon aluseks olnud asjaolude raames, võivad antud asjas hagejate suhtes tehtud otsust õigustada ka muud huvid, st vajadus julgustada ettevõtjaid eeskujulikult käituma ja huvi hoida ära teo kordumine, võttes arvesse asjaomaste rikkumiste eriti rasket laadi, ja huvi võimaldada kahjustatud pooltel pöörduda siseriiklikesse tsiviilkohtutesse.
- 138 Siiski tuleb tõdeda, et kostja piirdub üldiselt kolme eelduse väljendamisega, tõendamata antud olukorra enda asjaoludega, mis puudutavad hagejatele ette heidetud väga raskeid ja väga ulatuslikke rikkumisi, et need eeldused osutusid õigeteks ja põhjendasid järelikult tema õigustatud huvi võtta hagejate suhtes vastu nimetatud rikkumisi tuvastav otsus. Komisjon ei ole Esimese Astme Kohtule konkreetselt selgitanud, mil moel tingisid asjaomase rikkuva käitumise raskus ja geograafiline ulatus just hagejate puhul vajaduse juba lõpetatud rikkumiste tuvastamiseks otsusega. Komisjon ei ole ka esitanud vähimaidki tõendeid hagejatepoolse korduva rikkumise ohu suhtes. Kostja ei ole esitanud kolmandate isikute antud asja puudutavat teavet, kellele tekitati rikkuvate tegudega kahju, alustatud ega isegi kavandatavate kohtumenetluste kohta.

139 Lisaks sellele vaidlustasid hagejad kostja Esimese Astme Kohtus nimetatud huvide õigustatuse, väites et vastuväiteteatisel oli nende jaoks juba piisavalt hoiatav mõju, et puudus igasugune kõnealuse konkurentsivastase käitumise kordumise tegelik oht ja et soov võimaldada pöörduda siseriiklikesse kohtutesse on iseenesest vaieldav. Kostja ei ole neile vastuväidetele esitanud üksikasjalikku vastust, mis tõendaks väidetavat õigustatud huvi.

140 Teise väitega tuleb seega nõustuda.

Hagejate taotlus teatavate andmete kõrvaldamiseks käesolevaid asju puudutavatest avalikest teadaannetest

141 Kumbki hageja on oma hagiavalduses palunud Esimese Astme Kohtul kustutada käesolevaid asju puudutavatest avalikest teadaannetest, võttes arvesse nende eset, mis tahes viited toodetele ja ajavahemikele, mida neile otsuses süüks pandud rikkumised puudutavad.

142 Selles osas tuleb märkida, et hagejate repliigi lisan toimikusse esitatud materjalidest nähtub, et pärast käesolevate hagide esitamist pidasid hagejad ja komisjon süvendatud diskussioone otsuse avaldamise teemal. Hagejad palusid komisjonil jätta otsuse avaldamiseks mõeldud versioonist välja kõik viited nende ärinimedele,

vitamiinotoodetele, mille osas neile rikkumine vastavalt süüks pandi, ja teistele elementidele, mis lubavad neid ära tunda kui ettevõtjaid, kes osalesid ebaseaduslikus kartellis.

143 Komisjon jättis lõpuks need nõuded rahuldamata ja otsuse mittekonfidentsiaalses versioonis, mis avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 10. jaanuaril 2003, on selgelt mainitud teave, mis oli eespool punktis 141 toodud hagejate taotluste esemeks (vt eelkõige otsuse artikkel 1).

144 Kuna nende andmete avalikustamine pärast käesolevate hagide esitamist välistab, et neid saaks käsitleda konfidentsiaalsetena (Esimese Astme Kohtu teise, laiendatud koja esimehe 9. novembri 1994. aasta määrus kohtuasjas T-7/93: Langnese Iglo v. komisjon, EKL 1993, lk II-131, punkt 11; Esimese Astme Kohtu viienda, laiendatud koja esimehe 3. juuni 1997. aasta määrus kohtuasjas T-102/96: Gencor v. komisjon, EKL 1997, lk II-879, punkt 29, ja Esimese Astme Kohtu teise, laiendatud koja esimehe 3. juuli 1998. aasta määrus kohtuasjas T-143/96: Volkswagen ja Volkswagen Sachsen v. komisjon, kohtulahendite kogumikus avaldamata, punkt 20), tuleb hagejate esitatud taotlus jätta rahuldamata.

Kohtukulud

145 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja kostja on kohtuvaidluse kaotanud, mõistetakse kohtukulud välja kostjalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 21. novembri 2001. aasta otsus 2003/2/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/37.512 — Vitamiinid) hagejaid puudutavas osas.**
- 2. Mõista kohtukulud välja kostjalt.**

Legal

Lindh

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. oktoobril 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

H. Jung

H. Legal